

202?, ?? (?), ??-??

DOR:

Received:

Accepted:

Improving renewable energy policy planning and decision-making through the mcdm hybrid method

Hossein Babaei¹ Mehran Khalaj^{2*}, Maryam Dehghanbaghi³, Ahmad Ebrahimi⁴

1. Ph.D Student , Department of Industrial Engineering, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (ssn.babaei@gmail.com)
2. Associate Professor , Department of Industrial Engineering, Parand Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran
*Corresponding Author (m.khalaj@pia.ac.ir)
3. Associate Professor, Department of Industrial Engineering, Parand Branch, Islamic Azad University, Tehran Iran(dehghanbaghi@yahoo.com)
4. Associate Professor , Department of Industrial Management and Technology, Science and Research Branch. Islamic Azad University, Tehran , Iran (ahmad.ebrahimi@srbiau.ac.ir)

Abstract:

Introduction: Renewable Energy (RE) is a powerful solution to climate change, ensuring energy and getting it right. With the help of facilitating problems and surrounding system problems, the use of renewable energy is an important vehicle and it is not possible to benefit from it to renew the main inscription in the energy industry.

Method: In this case, it is theoretically not desirable to create a place for electrical installations such as solar among the various gases that determine and determine the installation and operation of the energy production system in your home. And a technical and economic proposal is a matter of political decision.

Result: This is where the sources of energy production are lost, which can be replenished on the sides of the underground water supply. Power generation sources to power your home have advantages and disadvantages based on the orientation of the carburetor area, which is very high in the home. For this reason, this is the single point of view of AHP. It is not easy to use for a while.

Discussion: The intensity of the benefits of your hair is partly in the form of a numerical calculation, at the end of the algorithm there is an invention to choose a suitable value to use.

Keywords: improving planning - decision-making - renewable energy policy - MCDM combined method .

بهبود برنامه ریزی و تصمیم گیری در سیاست انرژی های تجدیدپذیر از طریق روش ترکیبی MCDM

دوره ، سال ،
شماره ، صص:

تاریخ دریافت:
تاریخ پذیرش:

حسین بابایی، مهران خلج*، مریم دهقان باغی، احمد ابراهیمی

- ۱- دانشجوی دکتری، گروه مهندسی صنایع، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (ssn.babaei@gmail.com)
- ۲- استاد یار، گروه مهندسی صنایع، واحد پرند، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول) (m.khalaj@pia.ac.ir)
- ۳- استاد یار، گروه مهندسی صنایع، واحد پرند، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (dehghanbaghi@yahoo.com)
- ۴- استاد یار، گروه مدیریت صنعتی و تکنولوژی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (ahmad.ebrahimi@srbiau.ac.ir)

چکیده: انرژی های تجدیدپذیر (RE) یکی از راه حل های بالقوه برای تغییرات آب و هوا، امنیت انرژی و رشد پایدار است. با توجه به کاهش سوخت های فسیلی و مشکلات زیست محیطی ناشی از آن، استفاده از انرژی های تجدیدپذیر بسیار مهم است و پیش بینی می شود که استفاده از انرژی های تجدیدپذیر نقش پررنگی در سید انرژی جهان داشته باشد. در این پژوهش، بهترین مکان برای احداث یک نیروگاه ترکیبی بادی خورشیدی بین گزینه های مختلف تعیین و سپس یک سیستم ترکیبی تولید انرژی در مکان مورد نظر طراحی می شود و طرح پیشنهادی از لحاظ فنی و اقتصادی مورد بررسی قرار می گیرد. در این پژوهش منابع تولید انرژی های تجدید پذیر از جوانب گوناگون مورد بررسی قرار می گیرد. منابع تولید انرژی تجدید پذیر هر یک دارای معایب و مزایایی هستند که با توجه به منطقه کاربری می تواند هر یک نسبت به دیگری دارای برتری باشد. برای این منظور در این پژوهش از الگوریتم AHP جهت ساخت تابع هزینه استفاده می شود برای هر ساعت از شبانه روز یک ماتریس زوجی در نظر گرفته می شود که مزایای دو نیروگاه در آن آورده می شود و براساس ماتریس تشکیل شده می توان مزایای هر یک را نسبت به دیگری به صورت عددی محاسبه کرد. در نهایت از الگوریتم فرابتکاری جهت انتخاب گزینه مناسب استفاده می شود. الگوریتم سنجاقک این توانایی را دارد که در بهینه محلی کمتر گیر افتاده و جواب بهینه در زمان کمتری نسبت به سایر الگوریتم های فرابتکاری محاسبه شود.

واژه های کلیدی: بهبود برنامه ریزی - تصمیم گیری - سیاست انرژی های تجدیدپذیر - روش ترکیبی MCDM

گر مایی) است. بنابراین، این پژوهش به امید تصمیم‌گیری صحیح‌تر و پرهیز از سیاست‌های زانو زده به این موضوع می‌پردازد. در این مطالعه یک روش ترکیبی MCDM جدید برای رتبه‌بندی منابع RE ایران پیشنهاد شده است. فرآیند تحلیل سلسله‌مراتبی (AHP) به عنوان یکی از متداول‌ترین روش‌های MCDM برای شناسایی محرک‌های کلیدی در توسعه RE در ایران و وزن دادن به معیارها و زیرمعیارها به کار گرفته شده است. در این پژوهش به کمک ترکیب روش AHP با الگوریتم فرایتم‌کاری به انتخاب مناسب نیروگاه می‌پردازیم. مسائل بهینه‌سازی در بسیاری از شاخه‌ها مورد توجه قرار گرفته است که به کمک آن می‌توان مسائل مختلف را بهینه‌سازی نمود

[۲-۱]. به کمک روش AHP تابع هزینه ساخته می‌شود و به کمک روش فرایتم‌کاری تمامی حالات ممکن در شبانه روز مورد بررسی قرار می‌گیرد تا در نهایت بهترین گزینه انتخاب شود. در این تحقیق، منابع تولید انرژی تجدیدپذیر از زوایای مختلف بررسی و مزایا و معایب هر یک با توجه به منطقه کاربری تحلیل شده است. از روش فرآیند تحلیل سلسله‌مراتبی (AHP) جهت ساخت تابع هزینه استفاده شده و با استفاده از الگوریتم‌های فرایتم‌کاری، بهترین گزینه برای تولید انرژی انتخاب شده است. الگوریتم سنجاکک به دلیل توانایی کمتر در گرفتار شدن در بهینه محلی و سرعت بالاتر در محاسبات، به عنوان روش بهینه‌سازی مورد استفاده قرار گرفته است.

در مقدمه، به اهمیت انرژی‌های تجدیدپذیر و ضرورت استفاده از آن‌ها با توجه به کاهش منابع سوخت‌های فسیلی و مشکلات زیست‌محیطی اشاره شده است. در بخش پیشینه تحقیق، مطالعات گذشته در این زمینه بررسی می‌شود. سپس، روش تحقیق شامل استفاده از روش تحلیل سلسله‌مراتبی (AHP) و الگوریتم سنجاکک برای بهینه‌سازی مکان احداث نیروگاه‌ها ارائه می‌گردد. در بخش الگوریتم پیشنهادی، جزئیات نحوه استفاده از این الگوریتم‌ها توضیح داده می‌شود. نتایج و بحث به مقایسه گزینه‌های مختلف و تحلیل آن‌ها از نظر فنی و اقتصادی اختصاص یافته و در نهایت، مقاله با نتیجه‌گیری و پیشنهادهایی برای پژوهش‌های آینده پایان می‌یابد.

۲. پیشینه

در مقاله [۳] از استراتژی‌های اقتصادسنجی برای بررسی رابطه بین شاخص‌ها برای دوره ۲۰۰۰-۲۰۱۶ در کشورهای جنوب صحرای آفریقا استفاده کرده است. نتایج تجربی نشان می‌دهد که شاخص توسعه انسانی (HDI)، دسترسی به انرژی پاک و نوآوری تکنولوژیک رابطه تعادلی بلندمدت را نشان می‌دهد. متعاقباً، این یافته نشان داد که دسترسی به انرژی و نوآوری‌های تکنولوژیکی در کشورهای نمونه، شاخص‌های HDI بالاتری را تحریک می‌کند.

• انرژی‌های تجدیدپذیر (RE) یکی از راه‌حل‌های بالقوه برای تغییرات آب و هوا، امنیت انرژی و رشد پایدار است. RE‌ها با استفاده از تکنیک‌های بی‌ضرر تولید می‌شوند که در مقایسه با سایر انرژی‌ها، تأثیر مضر کمتری بر محیط‌زیست دارند. بنابراین به نظر می‌رسد منابع انرژی تجدیدپذیر راه‌حلی موثر برای دستیابی به توسعه پایدار باشد. با توجه به کاهش سوخت‌های فسیلی و مشکلات زیست‌محیطی ناشی از آن، استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر بسیار مهم است و پیش‌بینی می‌شود که استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر نقش پررنگی در سبد انرژی جهان داشته باشد. بسیاری از کشورها چارچوب قانونی را برای تشویق استفاده از منابع RE ایجاد کردند.

تجدیدپذیر یا به اصطلاح "انرژی سبز" مانند باد، خورشید، زمین گرمایی و انرژی آبی تمام‌نشدنی، پاک و رایگان است. سهم جهانی RE قابل توجه نیست (۱۸٪ از مصرف انرژی جهانی). با این حال، پیش‌بینی می‌شود که نرخ رشد آن در تمام سناریوهای آینده با سرعت بیشتری افزایش یابد. ایران چهارمین ذخایر بزرگ اثبات شده نفت خام (۱۰ درصد از ذخایر نفت خام جهان) و دومین ذخایر بزرگ گاز طبیعی جهان (۱۷ درصد از ذخایر گاز طبیعی جهان) را در اختیار دارد. اقتصاد ایران به شدت به صادرات انرژی وابسته است که عمده صادرات ایران گاز طبیعی و نفت است. علاوه بر این، ایران به دلیل موقعیت جغرافیایی خود دارای پتانسیل بالایی از منابع تجدیدپذیر مانند باد، خورشید، زمین گرمایی و زیست‌توده است متأسفانه به دلیل برخورداری از ذخایر گاز طبیعی و نفت فراوان، توسعه این انرژی‌ها مدت‌هاست که مورد غفلت قرار گرفته است. سهم RE در تامین انرژی ایران بسیار پایین است. در حال حاضر، همه انواع انرژی‌های تجدیدپذیر مورد توجه دولت قرار می‌گیرند، در برخی موارد کمتر و در موارد معدودی بیشتر. برخی از انواع، مانند هیدروژن پیل سوختی، علی‌رغم تخصیص بودجه زیاد، هنوز علائم پیشرفت قابل توجهی را نشان نداده‌اند و انتظار نمی‌رود در آینده نزدیک به فاز تجاری سازی برسند. همچنین انواع دیگری از RE وجود دارد که قادر به تامین امنیت انرژی در ایران هستند، اما به شدت به انگیزه‌های بیشتر و حمایت مستمر از سوی دولت میزبان نیاز دارند. مهم‌ترین دلایل عدم توسعه مناسب انرژی‌های تجدیدپذیر در کشور، برنامه‌ریزی ضعیف عملیاتی، اسناد و دفاتر متعدد RE و عدم استفاده صحیح از بخش خصوصی است.

در سال‌های گذشته در ایران بحث‌هایی در جامعه علمی در مورد اولویت‌بندی تخصیص و تخصیص بودجه برای هر RE وجود داشته است که نشان‌دهنده دیدگاه‌های نامطلوب در مورد پنج منبع اصلی RE (خورشیدی، زیست‌توده، نیروی آبی، بادی و زمین

مقاله [۴] از تجزیه و تحلیل پوششی داده ها، یعنی اندازه گیری محدود-تنظیم شده (BAM) با تکیه بر ساختار افزودنی، برای اندازه گیری ناکارآمدی فنی و تغییر بهره وری در سراسر TRTAs در چین استفاده می کند.

مقاله [۵] یک موقعیت عملی که انتخاب مکان مالکان RES می تواند با هدف عملیاتی سیستم ها برای بهبود ظرفیت میزبانی تضاد داشته باشد را در نظر گرفته است برای مقابله با این چالش، یک فرمول برنامه ریزی ESS سه سطحی با محدودیت ریسک "حداقل حداکثر" توسعه داده شده است. همچنین، یک مدل برنامه تصادفی مبتنی بر سناریو در مسئله سطح پایین تر گنجانده شده است تا نوسانات تصادفی خروجی های RES را مدیریت کند.

مقاله [۶] به طور سیستماتیک اکتشافات و شیوه های مربوط به مصرف برق بادی و فتوولتائیک در چین را بررسی می کند. با توجه به تفاوت در روش های تکمیل خروجی متغیر و متناوب برق بادی و PV، در پنج حالت مصرفی ترسیم شده است: جذب انرژی ریز شبکه، مصرف عملیات تراش اوج شبکه برق، مصرف ذخیره سازی باد-فتوولتائیک، مکمل باد-فتوولتائیک-گرما. و مکمل باد فتوولتائیک آبی. تئوری ها، ویژگی ها، وضعیت فعلی و روند رو به رشد هر حالت تحلیل می شوند. در نهایت، چندین پیشنهاد، از جمله ترویج کاربرد ریزشبکه مکمل چند انرژی و نصب نیروگاه آبی ذخیره سازی پمپ شده در مقیاس بزرگ، برای بهبود کارایی توسعه انرژی های تجدیدپذیر در چین ارائه شده است.

مقاله [۷] در این مقاله، یک تحلیل سیستماتیک از عوامل شکل دهنده شبکه تجارت جهانی انرژی را با در نظر گرفتن چندین شاخص امنیت انرژی و همچنین ملاحظات اقتصادی گسترده تر ارائه می کنیم. ما مشاهده می کنیم که در راستای ملاحظات امنیت انرژی، اکثر کشورها در واقع تعداد ارتباطات تجاری خود را افزایش داده اند که منجر به ایجاد شبکه انرژی جهانی پرتراکم تر شده است.

مقاله [۸]، به بررسی برنامه ریزی گسترش تولید برق با هدف دستیابی به اهداف سیاست های انرژی های تجدیدپذیر تحت شرایط عدم قطعیت می پردازد. از روش های چندهدفه برای بررسی سناریوهای مختلف تولید برق استفاده می کند تا بتواند به تصمیم گیری بهینه ای دست یابد که همزمان اهداف اقتصادی، زیست محیطی و اجتماعی را در بر گیرد. با تمرکز بر مدل سازی عدم قطعیت ها، این مطالعه نشان می دهد که چگونه می توان از ابزارهای تحلیلی پیشرفته برای مدیریت ریسک و بهبود پایداری انرژی استفاده کرد.

مقاله [۹]، برنامه ریزی استفاده از منابع انرژی تجدیدپذیر برای توسعه سیستم انرژی پایدار در یک جزیره مستقل را بررسی می کند. با استفاده از مدل سازی سناریوها و تحلیل هزینه-فایده،

نویسندگان به بررسی پتانسیل های مختلف انرژی های تجدیدپذیر مانند خورشیدی، بادی و بیومس می پردازند. نتایج نشان می دهد که با یک برنامه ریزی دقیق و استفاده بهینه از منابع محلی، می توان به یک سیستم انرژی پایدار و مستقل دست یافت که نیازهای انرژی جزیره را به طور کامل تامین کند.

مقاله [۱۰]، به تحلیل مقایسه ای سیاست های انرژی تجدیدپذیر در نیجریه و ایالات متحده می پردازد. نویسندگان به بررسی تفاوت ها و شباهت های رویکردهای دو کشور در ترویج و اجرای پروژه های انرژی تجدیدپذیر می پردازند. در این بررسی، چارچوب های قانونی، مشوق ها و یارانه های دولتی که در رشد بخش انرژی تجدیدپذیر نقش داشته اند، مورد توجه قرار گرفته است. همچنین تأثیر این سیاست ها بر توسعه فناوری های انرژی تجدیدپذیر و پایداری زیست محیطی ارزیابی شده است. مقاله همچنین چالش ها و موانع موجود در اجرای این سیاست ها را بررسی و پیشنهادهای برای بهبود ارائه می دهد.

مقاله [۱۱] با استفاده از مدل تفاوت در تفاوت ها (DID) به بررسی تأثیر سیاست های برنامه ریزی شهری بر انرژی های تجدیدپذیر در چین می پردازد. نویسندگان اثرات مختلف سیاست های شهری مانند طرح های توسعه فضای سبز و محدودیت های ساخت و ساز بر توسعه انرژی های تجدیدپذیر را تجزیه و تحلیل می کنند. نتایج نشان می دهد که برخی سیاست ها به طور قابل توجهی به افزایش استفاده از انرژی های تجدیدپذیر کمک کرده اند، در حالی که برخی دیگر تأثیر منفی داشته اند.

مقاله [۱۲]، به بررسی پذیرش عمومی از استاندارد پرتفوی هیدروژن برای گسترش انرژی های تجدیدپذیر می پردازد. نویسندگان با مقایسه برنامه های مختلف تولید هیدروژن، به تحلیل می پردازند که کدام روش ها بیشترین حمایت عمومی را دریافت می کنند و چرا. نتایج نشان می دهد که ترکیب های مختلف تولید هیدروژن (مانند استفاده از الکترولیز آب با انرژی خورشیدی و بادی) می تواند تأثیر زیادی بر پذیرش عمومی و در نتیجه بر موفقیت سیاست های انرژی تجدیدپذیر داشته باشد.

مقاله [۱۳]، به ارزیابی ظرفیت تحلیلی سیاست ها در زمینه انرژی تجدیدپذیر در سه کشور آلمان، ژاپن و ایالات متحده می پردازد. نویسندگان با استفاده از داده های عمومی، شاخص های جدیدی را برای سنجش ظرفیت تحلیلی سیاست ها در سطح سیستم ارائه می دهند. این شاخص ها شامل انتشار مقالات علمی، نشریات دولتی و رتبه بندی های اندیکس شده ها هستند. این مطالعه نشان می دهد که چگونه می توان با استفاده از این شاخص ها به ارزیابی طولی و جغرافیایی ظرفیت تحلیلی سیاست ها پرداخت و بدین ترتیب به بهبود طراحی و یادگیری سیاست ها کمک کرد.

مقاله [۱۴]، به بررسی سیاست ها و برنامه های توسعه انرژی های تجدیدپذیر در مالزی می پردازد. نویسندگان پیشرفت ها و

دستاوردهای کشور در این حوزه را بررسی کرده و چالش‌هایی که مالزی با آن‌ها مواجه است را تحلیل می‌کنند. این مطالعه به بررسی اقدامات دولت مالزی در تشویق به استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر، از جمله مشوق‌های مالی و برنامه‌های حمایت از تحقیق و توسعه، می‌پردازد. نتایج نشان می‌دهد که اگرچه مالزی پیشرفت‌های قابل توجهی در این زمینه داشته، اما هنوز موانع زیادی برای رسیدن به اهداف بلندمدت خود دارد.

مقاله [۱۵]، به بررسی برنامه‌ریزی شهرهای هوشمند با هدف دستیابی به صفر خالص (Net Zero) با در نظر گرفتن طراحی منظره انرژی‌های تجدیدپذیر در بستر دیجیتال دو قلو (Digital Twin) می‌پردازد. نویسندگان از ابزارهای پیشرفته مدل‌سازی برای شبیه‌سازی و بهینه‌سازی استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر در شهرهای هوشمند استفاده می‌کنند. این مطالعه نشان می‌دهد که چگونه می‌توان از فناوری‌های جدید برای ایجاد شهرهایی با مصرف انرژی پایدار و کمترین تأثیر زیست‌محیطی استفاده کرد.

مقاله [۱۶]، به بررسی ادغام انرژی‌های تجدیدپذیر با سیستم‌های مدیریت ساختمان می‌پردازد. نویسندگان مسیرهای مختلفی را برای ایجاد زیرساخت‌های پایدار و کارآمد پیشنهاد می‌دهند که شامل استفاده از سیستم‌های مدیریت انرژی هوشمند و فناوری‌های نوین در ساختمان‌ها می‌شود. نتایج نشان می‌دهد که این رویکردها می‌توانند به طور قابل توجهی مصرف انرژی و انتشار کربن را کاهش دهند.

مقاله [۱۷]، به بررسی جامع رشد بین‌المللی انرژی‌های تجدیدپذیر می‌پردازد. نویسندگان به تحلیل روندهای جهانی، سیاست‌ها، و چالش‌های مربوط به توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر در کشورهای مختلف می‌پردازند. نتایج نشان می‌دهد که علیرغم پیشرفت‌های چشمگیر در استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر، هنوز موانع زیادی برای رسیدن به اهداف جهانی کاهش انتشار کربن وجود دارد. مقاله همچنین به بررسی فرصت‌های پیش رو برای توسعه بیشتر این حوزه می‌پردازد.

در بخش پیشینه تحقیق، مطالعات بسیاری به بررسی استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر مانند انرژی بادی و خورشیدی پرداخته‌اند و مدل‌ها و روش‌های مختلفی برای بهینه‌سازی این منابع معرفی شده است. با این حال، شکاف‌های تحقیقاتی مهمی نیز وجود دارند. یکی از این گپ‌ها عدم توجه کافی به استفاده ترکیبی از چندین منبع تجدیدپذیر در یک مکان خاص است. بیشتر مطالعات پیشین تنها بر استفاده از یک منبع خاص تمرکز کرده‌اند و کمتر به ارزیابی جامع و هم‌زمان منابع مختلف بادی و خورشیدی پرداخته‌اند. علاوه بر این، در بسیاری از این پژوهش‌ها، روش‌های تصمیم‌گیری چندمعیاره به صورت کامل و دقیق بهینه‌سازی نشده‌اند و عموماً به جنبه‌های فنی یا اقتصادی محدود

شده‌اند. این پژوهش تلاش می‌کند با ترکیب روش تحلیل سلسله مراتبی (AHP) و الگوریتم‌های فرابتنکاری، بهینه‌سازی جامع‌تری را ارائه دهد که علاوه بر ملاحظات فنی، جنبه‌های اقتصادی را نیز در نظر می‌گیرد. همچنین، استفاده از الگوریتم سنجاقک برای بهینه‌سازی، یک نوآوری در این زمینه محسوب می‌شود که به کاهش زمان محاسبات و افزایش دقت نتایج منجر می‌گردد.

۳. الگوریتم سنجاقک

واقعیت جالب در مورد سنجاقک‌ها رفتار ازدحامی منحصر به فرد و نادر این حشره می‌باشد. توده سنجاقک‌ها تنها برای دو هدف شکل می‌گیرند: شکار و مهاجرت که شکار را توده استاتیک یا تغذیه می‌نامند و مهاجرت را توده داینامیک یا مهاجر می‌نامند. در توده ثابت یا استاتیک سنجاقک‌ها گروه‌های کوچکی را تشکیل می‌دهند و در یک ناحیه کوچک به جلو و عقب حرکت می‌کنند تا سایر حشرات پرنده مانند پروانه‌ها و پشه‌ها را شکار کنند. تحركات محیطی و تغییرات ناگهانی در مسیر پرواز از مشخصه‌های اصلی توده ایستا می‌باشد. در توده‌های داینامیک تعداد زیادی از سنجاقک‌ها یک توده برای مهاجرت در یک جهت و با مسافت طولانی را شکل می‌دهند. ایده اصلی الگوریتم سنجاقک از رفتارهای ازدحام ایستا و داینامیک سرچشمه می‌گیرد. این دو رفتار ازدحامی خیلی شبیه به دو مرحله اصلی از بهینه‌سازی با الگوریتم‌های فرا اکتشافی می‌باشد:

اکتشاف و بهره‌برداری، سنجاقک‌ها گروه‌های کوچکتری تشکیل می‌دهند و در نواحی مختلف به صورت یک گروه ایستا پرواز می‌کنند. این کار هدف اصلی در مرحله اکتشاف می‌باشد. در گروه پویا سنجاقک‌ها در گروه‌های بزرگتر و در امتداد یک جهت پرواز می‌کنند که یک رفتار مطلوب در مرحله بهره‌برداری می‌باشد. برای شبیه‌سازی رفتار هوشمندانه سنجاقک‌ها سه اصل اولیه از توده‌های حشرات را که توسط رینولد پیشنهاد شده‌اند و همچنین دو مفهوم جدید دیگر را که در شکل زیر نمایش داده شده است را در نظر گرفته ایم: الگوهای اصلاحی اولیه بین افراد در گروه سنجاقک‌ها عبارتند از:

جدایی یا تفکیک: این عملگر اشاره به اجتناب یک فرد با سایر افراد همسایه در یک فضا دارد.

ترازبندی: عدم تجاوز سرعت ذرات یا اشیا نسبت به سایر همسایه‌ها در یک فضای واحد یا تنظیم سرعت افراد با توجه به سایر افراد همسایه می‌باشد.

انسجام: این عملگر نیز اشاره به تمایل افراد به سمت مرکز ثقل همسایه‌ها را دارد.

هدف اصلی هر توده و گروه در سناریو فوق حفظ بقا می‌باشد. بنابراین همه افراد باید به سمت منبع غذایی جذب شوند و از دشمن‌ها دور بمانند. با توجه به این دو رفتار ذرات، ۵ عامل اصلی

در بروز رسانی موقعیت ذرات وجود دارد که در شکل فوق نشان داده شده است.

این ۵ مفهوم اجازه می دهد که رفتار سنجاک ها را در توده های ایستا و پویا شبیه سازی کنیم. هر کدام از رفتار های فوق با استفاده از مدلهایی فرموله بندی شده اند که در قسمت زیر مورد بحث قرار گرفته است.

عملگر جدایی در فرمول زیر مدل شده است.

۱-

$$s_i = - \sum_{j=1}^N X - X_j$$

در فرمول بالا X موقعیت فرد جاری، X_j موقعیت زمین فرد در همسایگی و N تعداد همسایه های موجود در همسایگی فرد را نشان می دهد. تراز بندی نیز با استفاده از فرمول زیر مدل شده است:

۲-

$$A_i = \frac{\sum_{j=1}^N V_j}{N}$$

در رابطه بالا، V_j نیز سرعت یک فرد را نشان می دهد. در حقیقت در روش پیشنهادی از فرمول بالا می توان جهت بدست آوردن میانگین سرعت اجرای کارها توسط ماشین های مجازی یا محاسبه میانگین سرعت تبادل اطلاعات ماشین های مجازی با یکدیگر استفاده نمود. به طور کلی محاسبات فوق توسط سنجاک ها قابل محاسبه می باشد. در فرمول بالا X موقعیت یک فرد، X_j موقعیت زمین همسایه در محیط و N تعداد همسایه های مربوط به فرد مورد نظر است. فرمول بالا ارتباط بسیار نزدیکی با فرمول جدایی داشته و به منظور یافتن میانگین میزان اختلاف موقعیت ماشین مجازی فعلی با سایر ماشین های مجازی موجود در روش پیشنهادی استفاده می گردد. جهش به سمت منبع غذایی توسط افراد با استفاده از رابطه زیر فرموله شده است:

۳-

$$F_i = X^+ - X$$

در فرمول بالا X موقعیت فرد و X^+ نیز موقعیت منبع غذایی را نشان می دهد. در فرمول فوق پس از یافتن ماشین مجازی کم بار جهت اجرای کارهای با اولویت بالاتر توسط سنجاک ها، جهش به سمت ماشین مجازی مربوطه صورت می گیرد که در قالب رابطه به آن پرداخته شده است. فرار از دشمن نیز با فرمول زیر نشان داده می شود:

۴-

$$E_i = X^- + X$$

بطور کلی با استفاده از فرمول فوق ماشینهای مجازی که مناسب جهت انتخاب و اجرای کار مورد نظر نیستند از لیست انتخاب ها حذف می شوند. رفتار سنجاک ترکیبی از این ۵ الگوی مطرح شده است. به منظور بروز رسانی موقعیت سنجاک های مصنوعی در فضای جستجو و شبیه سازی حرکت آنها در یک محدوده، الگوریتم سنجاک دو بردار را در نظر می گیرد: ۱- بردار طول گام (دلتای X) و ۲- بردار موقعیت X - بردار طول گام همانند بردار سرعت در الگوریتم بهینه سازی PSO است و الگوریتم سنجاک نیز بر اساس چارچوب PSO توسعه یافته است. بردار طول گام جهت حرکت سنجاک ها را مشخص می کند که در رابطه زیر مورد بررسی قرار گرفته است:

۵-

$$\Delta X_{t+1} = (sS_i + aA_i + cC_i + fF_i + eE_i) + w\Delta X_t$$

که در آن s ضریب تفکیک را نشان می دهد، S_i میزان تفکیک مربوط به فرد i ام می باشد و a وزن تراز بندی را نشان می دهد. A تراز بندی امین فرد است، c نیز ضریب انسجام و C_i نیز مقدار انسجام i مین فرد را نشان می دهد. F معیار غذا و F_i نیز منبع غذایی مربوط به امین فرد را نشان می دهد. E فاکتور دشمن و E_i نیز موقعیت i مین دشمن را نشان می دهد. w وزن اینرسی می باشد و در نهایت t نیز تعداد تکرار الگوریتم را نشان می دهد. بعد از اینکه بردار گام محاسبه شد، بردارهای موقعیت با استفاده از فرمول زیر محاسبه می گردد:

۶-

$$X_{t+1} = X_t + \Delta X_{t+1}$$

X_t موقعیت فعلی را نشان می دهد. بطور کلی از بردارهای نام برده جهت مدیریت همسایگان و ارائه گزارشی از موقعیت و نحوه تبادل ارتباط ماشین های مجازی با یکدیگر توسط سنجاک ها مورد استفاده قرار می گیرد. با استفاده از فاکتورهای تفکیک، تراز بندی، انسجام، غذا و دشمن رفتارهای اکتشافی و بهره برداری مختلف در طول اجرای الگوریتم اتفاق می افتد. همسایه سنجاک ها خیلی مهم می باشند بنابراین این یک همسایگی به شکل دایره در فضای دو بعدی کره در فضای سه بعدی و ابر کره در فضای n بعدی با یک شعاع خاص در اطراف هر سنجاک مصنوعی در نظر گرفته شده است. یک مثال از رفتار ازدحامی سنجاک ها با شعاع همسایگی افزایشی با مدل ریاضی پیشنهاد شده در شکل نمایش داده شده است. همانطور که در بخش قبل صحبت شد سنجاک ها دو نوع ازدحام را شکل میدهند: ایستا و پویا همانطور که در شکل زیر نشان داده شده است:

با توجه به شکل بالا میتوان دید سنجاک ها تمایل دارند پرواز خود را جهت دهی کنند. درحالیکه تفکیک و انسجام مناسب در ازدحام پویا را حفظ می کنند. در ازدحام ایستا جهت دهی خیلی کم است در

حالیکه ازدحام برای حمله به طعمه زیاد می باشد. بنابراین ما سنجاکک ها را با جهت دهی کم و انسجام بالا در زمان بهره برداری از فضای جستجو در نظر می گیریم. به منظور جابجایی بین اکتشاف و بهره برداری شعاع همسایگی با افزایش تعداد تکرارهای الگوریتم افزایش می یابد. راه دیگر برای ایجاد تعادل بین اکتشاف و بهره برداری تنظیم انطباقی فاکتورهای ازدحام یعنی (s,a,c,f,e,and w) در حین بهینه سازی می باشد. سوالی که ممکن است مطرح شود این است که همگرایی سنجاکک ها در حین بهینه سازی به چه شکل تضمین می شود. سنجاکک ها نیاز دارند تا وزنه های خود را برای انتقال از اکتشاف به بهره برداری در فضای جستجو تطبیق دهند. همچنین فرض می شود که سنجاکک ها تمایل به دیدن سنجاکک های بیشتری برای تنظیم جهت پرواز خود در فرآیند بهینه سازی دارند. به عبارت دیگر ناحیه همسایگی افزایش می یابد و به موجب آن ازدحام به یک گروه در مرحله نهایی از بهینه سازی تبدیل می شود تا به بهینه سراسری همگرا شود. ناحیه منبع غذا و دشمن از بهترین و بدترین جواب هایی که در کل ازدحام تا کنون پیدا شده است به دست می آید. این باعث همگرایی به سمت مناطق امیدوارکننده از فضای جستجو و اگرایی از مناطق نامطلوب در فضای جستجو می شود. که t شمارنده تکرار فعلی می باشد و بعد های بردار موقعیت می باشد و مقدار با استفاده از رابطه زیر محاسبه می شود.

-۷

$$Lévy(x) = 0.01 \times \frac{r_1 \times \sigma}{|r_2|^{\frac{1}{\beta}}}$$

که $2, r_1, r_2$ دو عدد تصادفی در بازه صفر و یک و یک ثابت می باشد (که در این کار مساوی ۱,۵ در نظر گرفته شده است). الگوریتم بهینه سازی DA در قسمت زیر مورد بررسی قرار می گیرد؟

الگوریتم DA فرآیند بهینه سازی را با ایجاد یک مجموعه از راه حل های تصادفی برای مسئله بهینه سازی داده شده شروع می کند. در حقیقت بردارهای موقعیت و گام مربوط به سنجاکک ها بصورت تصادفی و با توجه به حد پایین و بالای متغیرها مقداردهی اولیه می شوند. در هر تکرار بهترین موقعیت و مکان هر سنجاکک با استفاده از روابط بالا بروز رسانی می شود. ب رای بروز کردن بردارهای X و DX همسایگی هر سنجاکک با محاسبه کردن فاصله اقلیدسی بین همه سنجاکک ها و انتخاب N تای آنها صورت می گیرد. فرآیند بروز رسانی موقعیت به صورت تکرار شونده ادامه می یابد تا زمانیکه شرط توقف برآورده شود. در اینجا به تفاوت اصلی بین الگوریتم DA و PSO اشاره می کنیم. در نظر گرفتن مفاهیم تفکیک یا جدایی separation تخصیص یا جهت دهی alignment و انسجام یا cohesion، جاذبه یا attraction، دافعه یا disattraction در این کار و حرکت تصادفی random walk از مهمترین تفاوت ها می باشند.

مراحل اجرای الگوریتم DA به صورت زیر می باشد

۱. مقداردهی به پارامترهای الگوریتم
  ۲. ساخت جمعیت اولیه سنجاکک ها به صورت تصادفی
  ۳. ارزیابی موقعیت هر سنجاکک و محاسبه شایستگی آن
  ۴. شناسایی بهترین سنجاکک به عنوان منبع غذا یا FoodSource و بدترین سنجاکک به عنوان دشمن یا Enemy
  ۵. تا زمانیکه شرط توقف برقرار نشده است مراحل ۶ تا ۱۳ را برقرار کن.
  ۶. مقدار پارامترهای e,w,s,a,c,f و شعاع همسایگی را به روز رسانی کن.
  ۷. برای هر سنجاکک مراحل ۸ تا ۱۲ را تکرار کن.
  ۸. شعاع همسایگی را به روز رسانی کن.
  ۹. مقادیر E,F,C,A,S را به روز رسانی کن.
  ۱۰. بردار سرعت و بردار موقعیت سنجاکک را بروز رسانی کن.
  ۱۱. شایستگی سنجاکک به روز شده را محاسبه کن.
  ۱۲. اگر میزان شایستگی سنجاکک جدید بهتر از منبع غذا بود سنجاکک جدید را به عنوان منبع غذا قرار بده و اگر میزان شایستگی سنجاکک جدید بدتر از دشمن است آنرا جایگزین دشمن کن.
  ۱۳. اگر شرط توقف برقرار نشده است به مرحله ۵ برو وگرنه پایان لذا با توجه به بررسی الگوریتم سنجاکک مشاهده گردید که با استفاده از این الگوریتم در هر لحظه می توان مناسبترین ماشین های مجازی را جهت انجام پردازش های لازم به منظور کاهش مصرف انرژی در مراکز داده، حفظ تعادل بار و ارائه یک مکانیزم زمانبندی کارها استفاده نمود.
- در این مساله می توان برای هر ساعت از شبانه روز یکی از ۴ گزینه تولید توان را انتخاب نمود که در مجموع ۴ بتوان ۲۴ حالت به وجود می آید که با توجه به ابعاد مساله این یک مساله غیر محدب می باشد و باید به کمک الگوریتم های فرابتکاری حل شود. با توجه به کارایی الگوریتم سنجاکک در یافتن بهینه سراسری پیشنهاد می شود از این الگوریتم استفاده شود.

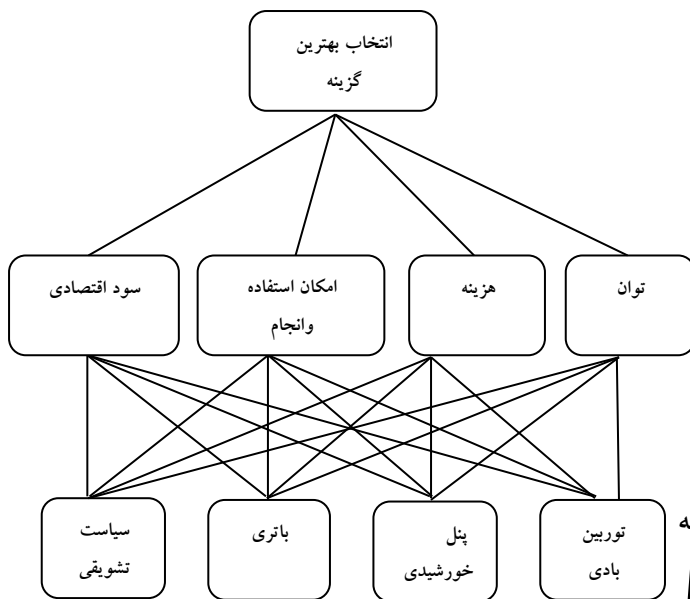
۴. روش پیشنهادی

برای این پژوهش از روش ahp به منظور روش مورد نظر برای تصمیم گیری چند معیاره استفاده می شود در این مرحله تابع هزینه به کمک روش های چند معیاره ساخته می شود و سپس به کمک الگوریتم سنجاکک بهترین پاسخ ها را برای انتخاب خواهیم داشت.

شده‌اند. سپس، به منظور بهینه‌سازی و انتخاب بهترین گزینه از بین ترکیب‌های مختلف، از الگوریتم سنجاچک استفاده شده است. این الگوریتم به‌عنوان یک روش فرابتکاری، با توجه به توانایی آن در فرار از بهینه‌های محلی و سرعت بالای محاسبات، برای بهینه‌سازی نهایی گزینه‌ها مورد استفاده قرار گرفته است. در نهایت، بهترین گزینه با کمترین تابع هزینه از جنبه‌های فنی و اقتصادی انتخاب شده است.

ساخت تابع هزینه به کمک الگوریتم سنجاچک

به ترتیب درخت سلسله مراتبی انتخاب بهترین امکان برای احداث نیروگاه بادی، نیروگاه خورشیدی و استفاده از باتری و برنامه پاسخگوی بار نشان داده شده است.

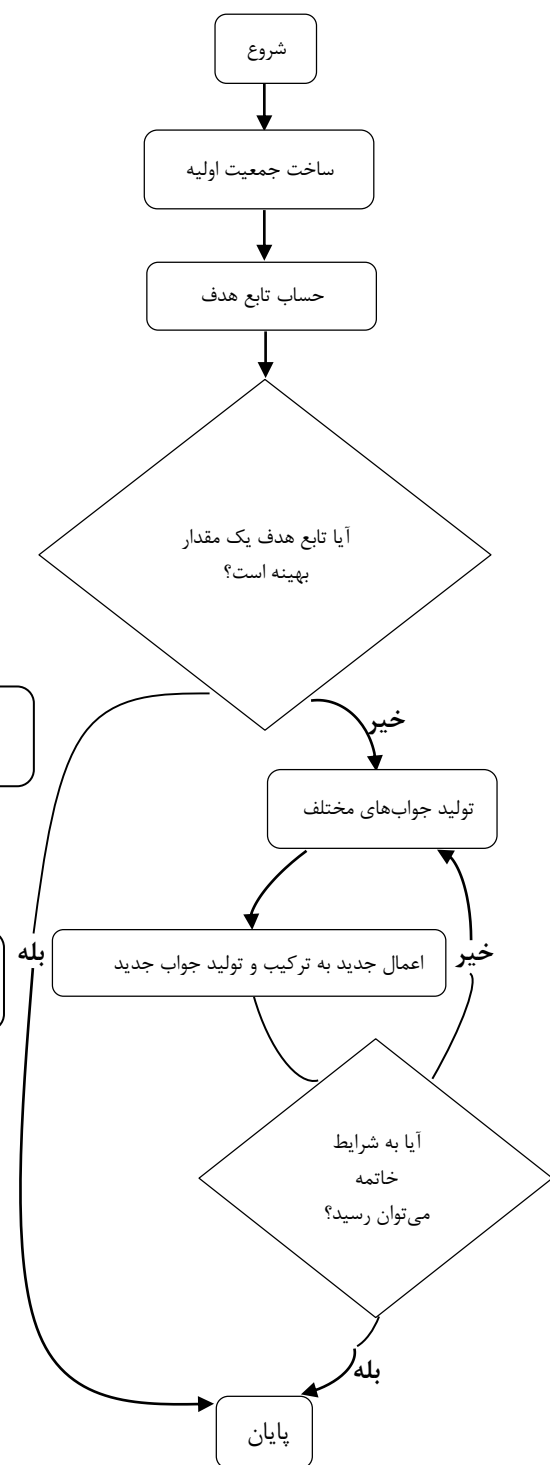

شکل ۵ نمودار درختی سلسله مراتبی برای بکارگیری تجهیزات

جدول ۱ سناریوهای RM از هر چهار منبع.

RM	منابع
RM1	DG only
RM2	WT+DG
RM3	SPVA+DG
RM4	WT+BS
RM5	SPVA+BS
RM6	WT+SPVA+DG
RM7	WT+SPVA+BS

در این بخش، مساله برای یکساعت شبیه‌سازی شده است و نحوه‌ی محاسبه تابع هزینه برای یک ساعت با جزئیات شرح داده شده است. فرض می‌شود ماتریس‌های مقایسات زوجی از تجربیات فرد خبره بدست می‌آید.

شکل ۴- الگوریتم سنجاچک

در این پژوهش برای انتخاب بهترین مکان جهت احداث نیروگاه ترکیبی بادی-خورشیدی از یک روش ترکیبی چندمعیاره استفاده شده است. ابتدا از روش تحلیل سلسله مراتبی (AHP) به منظور تعیین و وزن‌دهی معیارهای مهم در انتخاب مکان مناسب استفاده شده است. برای هر ساعت از شبانه‌روز یک ماتریس مقایسات زوجی ایجاد شده که مزایای نیروگاه بادی و خورشیدی نسبت به یکدیگر به صورت عددی محاسبه

۵. ایجاد ماتریس مقایسات زوجی شاخص ها:

جدول ۵ ماتریس مقایسات زوجی گزینه-ها نسبت شاخص راحتی نصب

نصب راحت	نیروگاه خورشیدی	نیروگاه بادی	سیاست تشویقی	باتری
نیروگاه خورشیدی	۱	۲	۲	۱/۴
نیروگاه بادی	۵.	۱	۲	۱/۲
سیاست تشویقی	۵.	۱/۲	۱	۱/۴
باتری	۴	۲	۴	۱

جدول ۲ ماتریس مقایسات زوجی شاخص ها برای احداث نیروگاه بادی

شاخص ها	توان	هزینه تاسیس	راحتی نصب و بهره برداری	سود اقتصادی
توان	۱	۵	۳	۷
هزینه تاسیس	۰/۲	۱	۱	۳
راحتی نصب و بهره برداری	۰/۳۳	۱	۱	۳
سود اقتصادی	۰/۱۴	۰/۳۳	۰/۳۳	۱

جدول ۶ ماتریس مقایسات زوجی گزینه ها نسبت سود اقتصادی

سود اقتصادی	نیروگاه خورشیدی	نیروگاه بادی	سیاست تشویقی	باتری
نیروگاه خورشیدی	۱	۱/۳	۴	۱/۶
نیروگاه بادی	۳	۱	3	۱/۳
سیاست تشویقی	۱/۴	۱/۳	۱	۱/۴
باتری	۶	۳	۴	۱

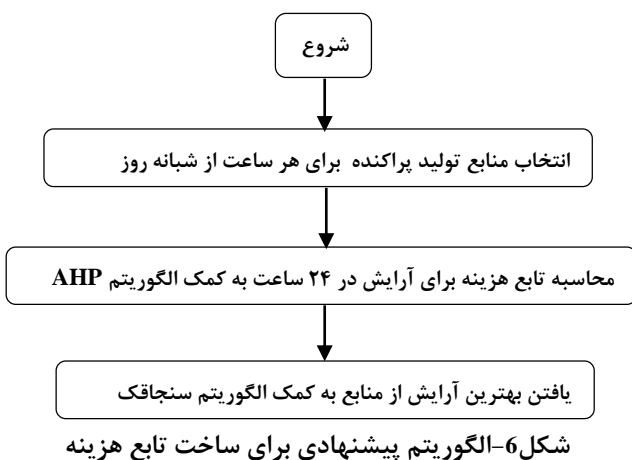
جدول ۳ ماتریس مقایسات زوجی گزینه ها نسبت شاخص توان

توان	نیروگاه خورشیدی	نیروگاه بادی	سیاست تشویقی	باتری
نیروگاه خورشیدی	۱	۱/۵	۱/۴	۱/۶
نیروگاه بادی	۵	۱	۲	۱/۳
سیاست تشویقی	۴	۱/۲	۱	۱/۴
باتری	۶	۳	۴	۱

تابع هزینه برای مجموعه ای ماتریس ها ساخته می شود و نیاز است بهترین گزینه ای انتخاب شود که دارای کمترین تابع هزینه می باشد. بعد از ساخت تابع هزینه نوبت به حل مساله به کمک الگوریتم سنجاقک می شود که بتواند این تابع هزینه را بهینه نماید.

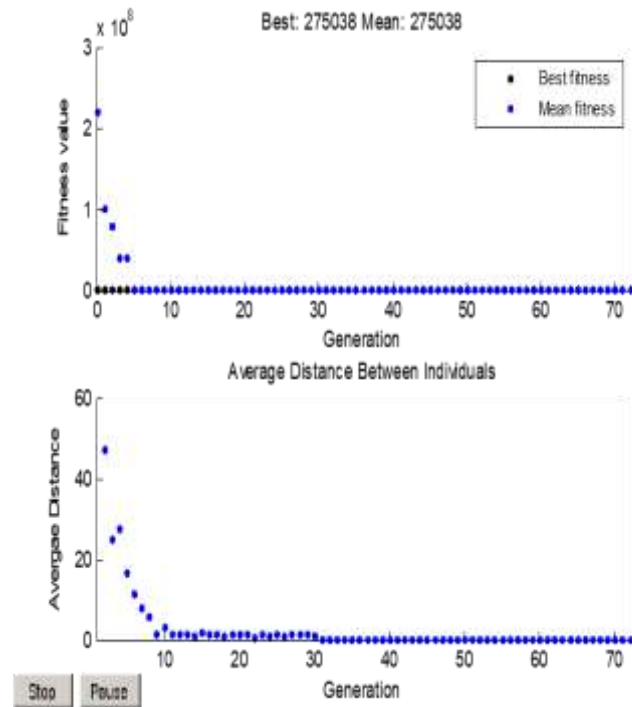
جدول ۴ ماتریس مقایسات زوجی گزینه ها نسبت هزینه اجرا و تاسیس

باتری	سیاست تشویقی	نیروگاه بادی	نیروگاه خورشیدی	هزینه تاسیس
نیروگاه خورشیدی	۱/۲	۱/۳	۱	۱/۶
نیروگاه بادی	۵.	۱	۳	۱/۴
سیاست تشویقی	۱	۲	۲	۱/۳
باتری	۳	۴	۶	۱

مزایای دو نیروگاه در آن آورده شده است و براساس ماتریس تشکیل شده می توان مزایای هریک را نسبت به دیگری به صورت عددی محاسبه نمود. در نهایت از الگوریتم فرابتکاری جهت انتخاب گزینه مناسب استفاده شده است. الگوریتم سنجاکف این توانایی را دارد که در بهینه محلی کمتر گیر افتاده و جواب بهینه در زمان کمتری نسبت به سایر الگوریتم های فرابتکاری محاسبه شود.

در نتیجه گیری این پژوهش، مشخص شد که استفاده از روش تحلیل سلسله مراتبی (AHP) همراه با الگوریتم سنجاکف به عنوان یک روش فرابتکاری، روشی مؤثر برای بهینه سازی و انتخاب مکان مناسب جهت احداث نیروگاه ترکیبی بادی-خورشیدی است. این الگوریتم توانست با دقت بالا و در زمان کمتر نسبت به سایر روش های بهینه سازی، بهینه سازی را انجام دهد و بهترین گزینه را از نظر فنی و اقتصادی تعیین کند. نتایج نشان می دهد که ترکیب انرژی های تجدیدپذیر در مکان های مناسب می تواند به بهبود کارایی و کاهش هزینه های تولید انرژی منجر شود. همچنین، این پژوهش به شکاف های موجود در مطالعات پیشین پاسخ داده و چارچوبی نوین برای بهینه سازی تصمیمات در زمینه انرژی های تجدیدپذیر ارائه کرده است.

شکل ۷: نمودار مربوط به روند اجرای الگوریتم

همانطور که ملاحظه می شود الگوریتم سنجاکف می تواند بهترین جواب را بعد از ۳۱ بار تکرار بدست آورد.

References

- [1] Ahmadi, B., Khosravi Farsi, H., Javadani G. (2022). Prediction of software projects by optimization algorithm of propeller and machine. *Intelligent multimedia processing and communication systems*, 3(3), 19-27 [Persian]
- [2] Nazarpour, M., Nazafati, N., Shakuhyar, S, (1402), Using the modified colonial competition algorithm to increase the speed and accuracy of the intelligent intrusion detection system, 4(11), 1-10. [Persian]
- [3] P. Baringanire, K. Malik, S. Ghosh Banerjee, Scaling up access to electricity: the case of Rwanda. *Live wire* 22/2014, Washington, DC. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/18680/10986>, 2014 .
- [4] EWSA, Expression of interest for scaling up renewable energy program (SREP) financing for energy projects in Rwanda, energy, water and sanitation agency. https://www.climateinvestmentfunds.org/sites/default/files/meetingdocuments/rwanda_eoi_.pdf, 2014 .
- [5] M.C. Mukeshimana, Z.Y. Zhao, M. Ahmad, M. Irfan, Analysis on barriers to biogas dissemination in Rwanda: AHP approach, *Renew. Energy* 163(2021)1127e1137 <https://doi.org/10.1016/j.renene.2020.09.051> .
- [6] The republic of Rwanda, ۷ Years government Programme : national strategy for transformation (NST1) 2017-2024. http://www.minecofin.gov.rw/fileadmin/user_upload/NST1_7YGP_Final.pdf, 2017 .
- [7] MININFRA, Rural Electrification Strategy, Rwanda: ministryofinfrastructure. http://www.reg.rw/fileadmin/user_upload/Rural_Electrification_Strategy.pdf, .2016
- [8] MININFRA, Energy sector strategic plan/19/2018 –24/2023. Rwanda: ministryofinfrastructure. http://www.reg.rw/fileadmin/user_upload/Final_ESSP.pdf, 2018.

جدول ۷: ماتریس مقدار هزینه

تابع هزینه	الگوریتم بهینه سازی
۷,۴	ژنتیک
۵	Pso
۴,۳	سنجاکف

همانطور که ملاحظه می شود الگوریتم سنجاکف بهترین تابع هزینه را بین الگوریتم های معمول فرابتکاری را دارد. الگوریتم سنجاکف در بین الگوریتم های فرابتکاری کمترین زمان را دارد.

۶ - نتیجه گیری

با استفاده از روش الگوریتم تحلیل سلسله مراتبی (AHP) بهترین گزینه تعیین می شود که براین اساس برای احداث نیروگاه بادی و خورشیدی، هم بصورت جداگانه و هم ترکیبی انتخاب می گردد. در این پژوهش منابع تولید انرژی های تجدید پذیر از جوانب گوناگون مورد بررسی قرار گرفت. منابع تولید انرژی تجدید پذیر هر یک دارای معایب و مزایایی هستند که با توجه به منطقه کاربری می تواند هریک نسبت به دیگری دارای برتری باشد. برای این منظور در این پژوهش از الگوریتم AHP جهت ساخت تابع هزینه استفاده شده است برای هر ساعت از شبانه روز یک ماتریس زوجی در نظر گرفته می شود که

- [9] Peng, Q., Liu, W., Shi, Y., Dai, Y., Yu, K., & Graham, B. (2024). Multi-objective electricity generation expansion planning towards renewable energy policy objectives under uncertainties. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 197, 114406.
- [10] Moosavian, S. F., Noorollahi, Y., & Shoaee, M. (2024). Renewable energy resources utilization planning for sustainable energy system development on a stand-alone island. *Journal of Cleaner Production*, 140892.
- [11] Idoko, I. P., Ijiga, O. M., Harry, K. D., Ezebuka, C. C., Ukatu, I. E., & Peace, A. E. (2024). Renewable energy policies: A comparative analysis of Nigeria and the USA. *World Journal of Advanced Research and Reviews*, 21(1), 888-913.
- [12] Ge, R., Xu, S., Ullah, M., & Mark, P. (2024). Assessing the impact of urban planning policies on renewable energy: A case of China using the DID estimation model. *Heliyon*, 10(5).
- [13] Moon, S., Kim, K., & Kim, J. (2024). A study on public acceptance of hydrogen portfolio standard for renewable energy expansion: comparative analysis of hydrogen production mix plans. *International Journal of Hydrogen Energy*, 49, 538-552.
- [14] Sugiyama, M., & Muto, J. (2024). Measuring policy analytical capacity in renewable energy policy: Germany-Japan-US comparison. *Review of Policy Research*, 41(1), 184-209.
- [15] Abd Aziz, A. J., Baharuddin, N. A., Khalid, R. M., & Kamarudin, S. K. (2024). Review of the policies and development programs for renewable energy in Malaysia: Progress, achievements and challenges. *Energy Exploration & Exploitation*, 01445987241227509.
- [16] Wang, H., & Wang, Y. (2024). Smart Cities Net Zero Planning considering renewable energy landscape design in Digital Twin. *Sustainable Energy Technologies and Assessments*, 63, 103629.
- [17] Sharma, V. (2024). Integrating renewable energy with building management systems: Pathways to sustainable infrastructure. *Journal of Waste Management & Recycling Technology*, 2(1).